

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 15 października 1991 r.

w sprawie zasad i trybu przyznawania świadczeń odszkodowawczych przysługujących w razie utraty życia lub poniesienia uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu podczas udzielania lub w związku z udzielaniem pomocy Policji, Urzędowi Ochrony Państwa lub Straży Granicznej.

Na podstawie art. 22 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 i z 1991 r. Nr 94, poz. 422) oraz art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 180 i z 1991 r. Nr 94, poz. 422) oraz art. 21 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. Nr 78, poz. 462 i z 1991 r. Nr 94, poz. 422) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Świadczenia odszkodowawcze określone w rozporządzeniu przysługują osobie, która w czasie udzielania lub w związku z udzielaniem — w trybie określonym odrębnymi przepisami — pomocy Policji, Urzędowi Ochrony Państwa lub Straży Granicznej poniosła uszczerbek na zdrowiu albo szkodę w mieniu, zwanej dalej „osobą poszkodowaną”.

2. Świadczenia odszkodowawcze mogą być przyznane również osobie poszkodowanej, która działając bez porozumienia z organami wymienionymi w ust. 1 podjęła czynności zmierzające do zapobieżenia popełnieniu przestępstwa albo wzięła udział w pościgu lub ujęciu osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa.

3. Jeżeli wskutek okoliczności, o których mowa w ust. 1 lub 2, osoba poszkodowana zmarła, świadczenia przyznaje się członkom rodziny.

4. Świadczenia odszkodowawcze nie przysługują, jeżeli śmierć, uszczerbek na zdrowiu albo szkoda w mieniu osoby poszkodowanej zostały spowodowane przez nią rozmyślnie lub gdy ich wyłączną przyczyną było nadużycie alkoholu.

§ 2. Świadczenia odszkodowawcze z tytułu utraty życia lub poniesienia uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu

wskutek okoliczności, o których mowa w § 1 ust. 1 lub 2, zwanych dalej „wypadkiem”, obejmują:

- 1) jednorazowe odszkodowanie — dla osoby poszkodowanej z tytułu uszczerbku na zdrowiu,
- 2) jednorazowe odszkodowanie — dla członków rodziny z tytułu śmierci osoby poszkodowanej,
- 3) świadczenie wyrównawcze — dla osoby poszkodowanej, której wynagrodzenie uległo zmniejszeniu wskutek uszczerbku na zdrowiu,
- 4) rentę inwalidzką — dla osoby poszkodowanej, która stała się inwalidą,
- 5) rentę rodzinną — dla członków rodziny po osobie poszkodowanej,
- 6) odszkodowanie za szkody poniesione w mieniu — dla osoby poszkodowanej lub dla członków jej rodziny,
- 7) świadczenia lecznicze i rehabilitacyjne, zaopatrzenie w leki, przedmioty ortopedyczne, protezy, środki opatrunkowe i pomocnicze — dla osoby poszkodowanej oraz dla członków rodziny osoby poszkodowanej, której przyznano rentę inwalidzką na podstawie rozporządzenia, albo uprawnionych do renty rodzinnej po osobie poszkodowanej.

Rozdział 2

Odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu lub śmierci osoby poszkodowanej

§ 3. Osobie poszkodowanej, która doznała uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, przysługuje jednorazowe odszkodowanie pieniężne.

§ 4. 1. Odszkodowanie przysługuje w wysokości 452.000 zł za każdy procent uszczerbku na zdrowiu, nie mniej jednak niż 1.707.000 zł.

2. Odszkodowanie ulega proporcjonalnemu zwiększeniu, jeżeli uszczerbek na zdrowiu, będący następstwem wypadku, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10% w stosunku do tego, który był podstawą przyznania odszkodowania.

3. Odszkodowanie ulega ponadto zwiększeniu o kwotę 8.467.000 zł, jeżeli osoba poszkodowana wskutek wypadku lub wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie wypadku została zaliczona do I grupy inwalidów.

§ 5. 1. W razie śmierci osoby poszkodowanej wskutek wypadku, odszkodowanie przysługuje następującym członkom jej rodziny:

- 1) małżonkowi, z którym w dniu śmierci osoba poszkodowana pozostawała we wspólności ustawowej, lub uprawnionemu do świadczeń alimentacyjnych z jej strony na podstawie orzeczenia sądu,
- 2) dzieciom własnym i przysposobionym oraz pasierbom, wnukom i rodzeństwu, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej, określone w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,
- 3) rodzicom, osobom przysposabiającym, macosze oraz ojczymowi, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej prowadzili z nią wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli osoba ta przyczyniała się w znacznym stopniu do ich utrzymania albo jeżeli zostało ustalone wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawo do alimentów z jej strony.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje również byłemu małżonkowi osoby poszkodowanej, jeżeli był on uprawniony do świadczeń alimentacyjnych z jej strony na podstawie orzeczenia sądu.

3. Odszkodowanie przysługuje niezależnie od zasiłku pogrzebowego, odprawy oraz innych świadczeń przysługujących na podstawie odrębnych przepisów.

4. Małżonkowi albo dziecku, które jest sierotą zupełną, przysługuje odszkodowanie w wysokości 42.269.000 zł.

5. Jeżeli do odszkodowania są uprawnieni równocześnie małżonek i dziecko (dzieci) bądź tylko dzieci, kwota odszkodowania określona w ust. 4 ulega zwiększeniu o kwotę 8.467.000 zł na drugiego i każdego następnego uprawnionego.

6. Jeżeli do odszkodowania uprawnione są tylko dzieci, ustaloną kwotę odszkodowania dzieli się między nie w częściach równych.

7. Jeżeli uprawnionymi do odszkodowania są tylko członkowie rodziny inni niż małżonek lub dzieci zmarłego, odszkodowanie przysługuje w wysokości 21.155.000 zł. Ulega ono zwiększeniu o kwotę 8.467.000 zł na drugiego i każdego następnego uprawnionego.

8. Każdemu pozostałemu członkowi rodziny wymienionemu w ust. 1 pkt 2 i 3 oraz osobie określonej w ust. 2 przysługuje odszkodowanie w wysokości 8.467.000 zł niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom, które są sierotami zupełnymi.

9. Jeżeli osoba poszkodowana zmarła wskutek wypadku po otrzymaniu z tego tytułu odszkodowania, uprawnionym członkom jej rodziny przysługuje odszkodowanie, jeżeli byłoby ono wyższe niż odszkodowanie wypłacone tej osobie. W takim wypadku odszkodowanie przyznaje się w wysokości stanowiącej różnicę między kwotami tych odszkodowań i wypłaca się w odpowiednich częściach uprawnionym członkom rodziny.

§ 6. 1. Jednorazowe odszkodowanie pieniężne określone w § 5 przysługuje, jeżeli osoba poszkodowana zmarła wskutek wypadku w ciągu 3 lat od tego zdarzenia.

2. Zwiększenie odszkodowania, o którym mowa w § 4 ust. 2 i 3, przysługuje, jeżeli zmiany w stanie zdrowia osoby poszkodowanej uzasadniają zwiększenie odszkodowania nastąpiły w czasie określonym w ust. 1.

§ 7. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Spraw Wewnętrznych może przyznać odszkodowanie:

- 1) członkowi rodziny osoby zmarłej wskutek wypadku, nie spełniającemu warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej, albo innej osobie bliskiej — w granicach określonych w § 5,
- 2) osobie poszkodowanej albo uprawnionemu członkowi rodziny osoby zmarłej wskutek wypadku — wyższe niż określone w § 4 lub § 5.

§ 8. Kwoty jednorazowych odszkodowań ulegają podwyższeniu w ostatnim miesiącu każdego kwartału o taki procent, o jaki wzrosło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce społecznej w poprzednim kwartale. Kwoty jednorazowych odszkodowań wynikające z podwyżki zaokrągla się w górę do pełnego 1.000 zł.

§ 9. W zakresie podwyższania kwot odszkodowań i ich zwiększeń, o których mowa w § 4, 5 i 8, oraz terminów ich wejścia w życie stosuje się odpowiednio przepisy obwieszczeń Ministra Pracy i Polityki Socjalnej wydanych na podstawie § 5 ust. 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1988 r. w sprawie podwyższania niektórych świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 29, poz. 199 i z 1989 r. Nr 61, poz. 366).

Rozdział 3

Świadczenie wyrównawcze

§ 10. 1. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku doznała uszczerbku na zdrowiu co najmniej w 20% i osiąga wynagrodzenie zmniejszone co najmniej o 10%, przysługuje świadczenie wyrównawcze.

2. Świadczenie wyrównawcze nie przysługuje, jeżeli z tytułu uszczerbku na zdrowiu osoba poszkodowana pobiera rentę inwalidzką.

§ 11. 1. Świadczenie wyrównawcze stanowi różnicę między wynagrodzeniem z okresu przed powstaniem uszczerbku na zdrowiu a wynagrodzeniem z okresu po powstaniu tego uszczerbku, nie może jednak przekraczać 30% wynagrodzenia z okresu przed powstaniem uszczerbku na zdrowiu.

2. Podstawę wymiaru świadczenia wyrównawczego ustala się według zasad określonych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

§ 12. Świadczenie wyrównawcze wypłaca się przez okres nie dłuższy niż trzy lata.

Rozdział 4

Renta inwalidzka i rodzinna

§ 13. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku została zaliczona do jednej z grup inwalidów, przysługuje renta inwalidzka na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

§ 14. Członkom rodziny osoby, która zmarła wskutek wypadku, przysługuje renta rodzinna na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Rozdział 5

Odszkodowania za szkody poniesione w mieniu

§ 15. 1. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku poniosła szkodę w mieniu, przysługuje odszkodowanie.

2. Jeżeli osoba poniosła śmierć wskutek wypadku, odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje osobom powołanym do spadku po osobie poszkodowanej według zasad określonych w przepisach Kodeksu cywilnego.

Rozdział 6

Świadczenia lecznicze i inne

§ 16. Świadczenia określone w § 2 pkt 7 są udzielane według przepisów o świadczeniach dla funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa i Straży Granicznej oraz ich rodzin.

Rozdział 7

Postępowanie w sprawach świadczeń

§ 17. 1. Do sposobu ustalania stopnia uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej albo związku śmierci osoby z wypadkiem, a także właściwości organów, trybu przyznawania i wypłaty odszkodowania, stosuje się odpowiednio przepisy o odszkodowaniach przysługujących w związku ze służbą w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa i Straży Granicznej, z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia.

2. O stopniu i charakterze uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej orzekają komisje lekarskie służby zdrowia resortu spraw wewnętrznych.

3. Komisje lekarskie, o których mowa w ust. 2, ustalają również związek śmierci osoby z wypadkiem.

§ 18. W sprawach renty inwalidzkiej i rodzinnej nie uregulowanych w rozporządzeniu stosuje się odpowiednio przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, dotyczące:

- 1) postępowania w sprawach rent,
- 2) orzekania o inwalidztwie,
- 3) powstawania i ustalania prawa do rent oraz zasad ich wypłaty,
- 4) waloryzacji rent,
- 5) zwrotu nieprawnie pobranych rent i dokonywania potrąceń,
- 6) zawieszenia prawa do renty na czas pobytu za granicą.

§ 19. W razie zbiegu świadczeń przewidzianych w rozporządzeniu ze świadczeniami przysługującymi na podstawie przepisów o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych lub przepisów o odszkodowaniach w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową lub ze służbą w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa i Straży Granicznej, stosuje się przepisy korzystniejsze.

§ 20. Postępowanie w sprawach świadczeń wszczynają się z urzędu lub na wniosek osoby uprawnionej.

§ 21. 1. Po wszczęciu postępowania w sprawie odszkodowania za szkody poniesione w mieniu właściwy organ przeprowadza postępowanie wyjaśniające.

2. W toku postępowania wyjaśniającego ustala się:

- 1) rodzaj, czas, miejsce i przyczynę powstania szkody,
- 2) wysokość szkody,
- 3) okoliczności towarzyszące powstaniu szkody.

3. W celu dokonania ustaleń, o których mowa w ust. 2, organ prowadzący postępowanie wyjaśniające korzysta z protokołów, raportów służbowych oraz z innych dokumentów sporządzonych w związku z udzieleniem pomocy przez osobę poszkodowaną Policji, Urzędowi Ochrony Państwa lub Straży Granicznej, w trybie określonym w odrębnych przepisach. W razie potrzeby przesłuchuje się świadków lub zasięga opinii rzeczoznawców.

4. Z przebiegu postępowania wyjaśniającego sporządza się protokół, który poza ustaleniami wymienionymi w ust. 2 powinien zawierać:

- 1) datę i miejsce dokonywania czynności oraz imię i nazwisko osoby przeprowadzającej postępowanie, a także imię, nazwisko i adres osoby poszkodowanej,
- 2) kalkulację ustalonej wysokości szkody,
- 3) imiona i nazwiska przesłuchanych świadków oraz treść ich zeznań,
- 4) treść opinii rzeczoznawców.

5. Przed wydaniem decyzji zapoznaje się osobę poszkodowaną lub osoby uprawnione z materiałami zebranymi w postępowaniu wyjaśniającym i wyznacza się termin do wniesienia przez nie uwag i wniosków.

6. Po rozpatrzeniu uwag osób, o których mowa w ust. 5, albo gdy w wyznaczonym terminie uwagi nie zostaną zgłoszone, wydaje się decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania odszkodowania.

§ 22. Do postępowania w sprawach świadczeń, w zakresie nie uregulowanym w rozporządzeniu, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 23. Świadczenia przewidziane w rozporządzeniu wypłaca się z budżetu państwa, w części dotyczącej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Rozdział 8

Przepisy końcowe

§ 24. W sprawach o przyznanie świadczeń odszkodo-

wawczych, nie zakończonych decyzją do dnia wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się jego przepisy.

§ 25. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma zastosowanie do wypadków zaistniałych od dnia 10 maja 1991 r. i decyzji wydanych w sprawie świadczeń odszkodowawczych po tej dacie.

Minister Spraw Wewnętrznych: *H. Majewski*